

Zolang door het Coronavirus kerkdiensten en andere kerkelijke activiteiten niet doorgaan en er geen huisbezoeken worden afgelegd schrijft ds. Bart Vijfvinkel driemaal per week een brief/overweging opdat we ons juist ook in deze tijd met elkaar verbonden weten. Reacties welkom:

predikant@pknwormer.nl

30 maart 2020

Beste mensen,

Vandaag niet zozeer een brief maar een beetje theologie om eer te geven aan leven en gedachtengoed van de Duitse theoloog en verzetsman Dietrich Bonhoeffer. Daarmee borduur ik een beetje voort op de twee avonden over Bonhoeffer die we gehad hebben.

Op Witte Donderdag, 9 april, is het 75 jaar geleden dat hij, vlak voor het einde van de oorlog, door de nazi's werd gefusilleerd. Zijn theologie is onaf. Bonhoeffer was 39 jaar oud toen hij overleed. Veel gedachten zijn onuitgewerkt, zijn ethiek ('leer over het goede handelen') bestaat uit fragmenten. Over wat Bonhoeffer schreef over de moderne, mondige mens, en de lijdende God. En ik leg een verband met de huidige situatie: de coronacrisis. Misschien soms wat moeilijk, maar ik hoop toch duidelijk genoeg. In ieder geval zet Bonhoeffer – ook 75 jaar na zijn dood - aan tot nadenken

Dietrich Bonhoeffer (1906-1945)

De afgelopen dagen heb ik nog eens nagelezen wat Bonhoeffer schrijft over 'mondigheid'. De mens in de moderne wereld is door de ontwikkeling van techniek en wetenschap 'mondig' geworden. Vanuit de kerk is dat vaak gezien als een probleem, maar Bonhoeffer is het daar niet mee eens. Hij zegt – ik geef het vrij weer: de kerk moet de moderne ontwikkeling niet zien als een 'christelijk probleem' maar moet zelf 'seculariseren' (zeg maar: 'verwereldlijken'). Wij moeten leren de wereld in haar mondigheid te aanvaarden in plaats van de moderne mens religieus afhankelijk te maken. De moderne mens heeft geleerd om zelf zijn vragen te beantwoorden en op te lossen. De tijd van de gebedsgenezer is voorbij. Hij heeft plaatsgemaakt voor de huisarts en de apotheek. Bonhoeffer beoordeelt dat helemaal niet negatief. Hij zegt dat de kerk hopeloos zal verouderen als ze blijft denken in twee werelden: aan de ene kant wetenschap en techniek, aan de andere kant de christelijke religie. Dan zal zij een eiland worden, een aparte provincie los van het werkelijke leven.

Bonhoeffer zag dat het christelijke Europa zou ophouden te bestaan.

Vlak voor de maatregelen van de overheid stond in Trouw een artikel met als kop: `Het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) heeft de plaats van God ingenomen`. Daarin wordt de overeenkomst tussen het RIVM en een bepaald godsbeeld treffend beschreven door Alain Verheij: `We kunnen het virus uittekenen, ontwikkelen vaccins en wassen onze handen. Iedere spirituele laag is eruit. Ik heb de afgelopen weken het tabblad van het RIVM open staan: nu God er niet meer is, is dat de hoogste autoriteit. Het RIVM beschikt, troost en vaardigt verboden uit. Als je ziet hoe heftig de gezondheidsdiensten in Zuid-Korea of China de gangen traceren van patiënten, zijn ze daar zelfs haast alwetend. `

Het citaat maakt duidelijk wat Bonhoeffer bedoelt als hij ergens schrijft dat God de wereld verlaten heeft. Maar daarnaast blijft God bij Bonhoeffer wel de God voor wiens aangezicht wij staan en blijft die God *Heer der wereld*. Alleen is die God geen logische aanname of de oorzaak en de oplossing van wat ons overkomt.

Bonhoeffer schrijft:

`Voor en met God leven wij zonder God. God laat zich uit de wereld wegdringen aan het kruis. God is onmachtig en zwak in de wereld en juist en alleen zo is Hij bij ons en helpt Hij ons. Mattheus 8, 17 (Hij was het die onze ziekten wegnam en onze kwalen op zich geeft genomen) maakt duidelijk dat Christus ons niet te hulp komt uit de kracht van zijn almacht, maar uit de kracht van zijn lijden!... De bijbel verwijst de mens naar de onmacht en het lijden van God; alleen de lijdende God kan helpen. `

Het is een andere manier van spreken over God. Een God die zich laat zien als de lijdende God en die zijn leerlingen in Getsemane vraagt om met hem te waken, hem nabij te zijn. Het spreekt mij – zeker in deze vreemde tijd – aan. Alleen de lijdende God kan helpen... een ongekende gedachte. Geen verklaringen en oplossingen maar Goddelijke solidariteit met mensen. Ontroerend.

Volgende keer weer een gewone brief.

Sterkte deze dagen en hartelijke groet,

Bart Vijfvinkel

de Wering 44
1511 HG Oostzaan
06 19685110
predikant@pknwormer.nl
075-6845338/06-19685110